

Dezenfeksiyon
Antisepsi
Sterilizasyon
Derneđi

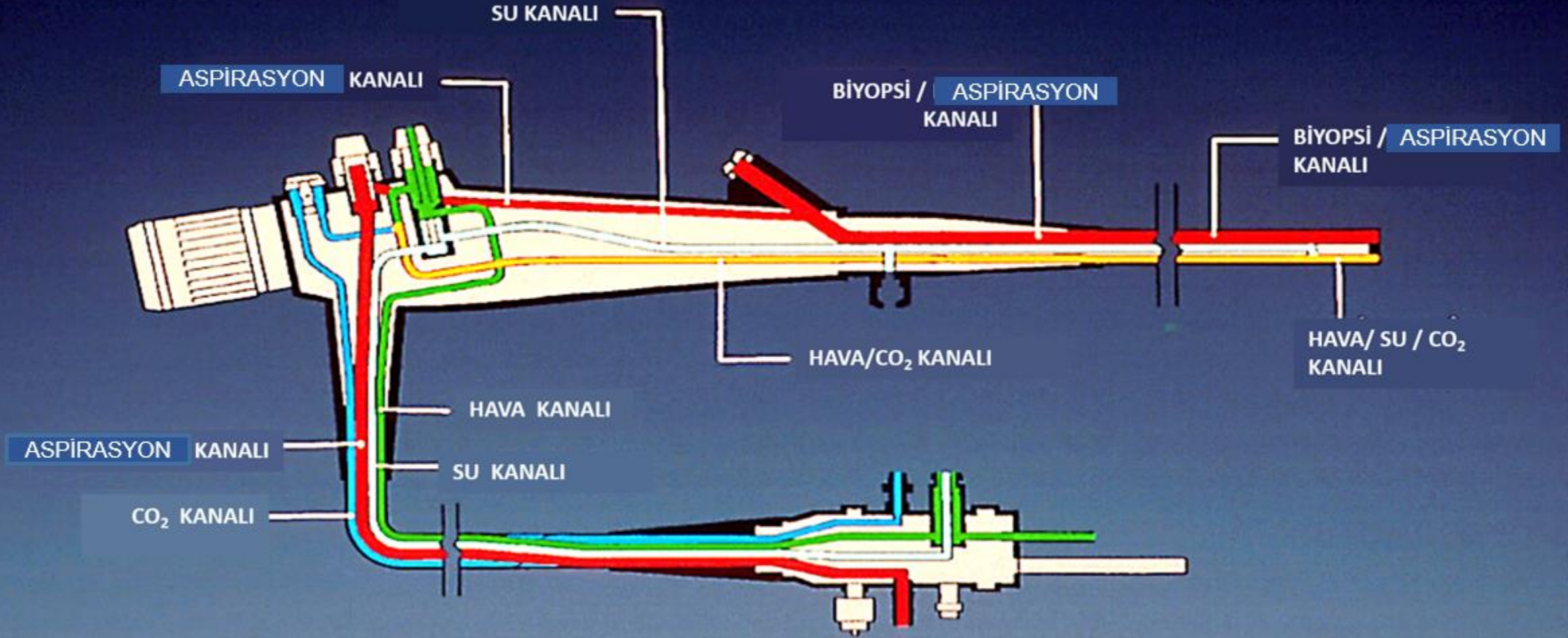
Endoskop Dekontaminasyonu

Aziz ÖĞÜTLÜ

Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi

Enfeksiyon Hastalıkları ve klinik Mikrobiyoloji

ENDOSKOP KANALLARI

Mevcut Kılavuzlar ve Uyum Sorunları

- Uluslararası kuruluşlar standartları belirlese de, saha uygulamalarında uyumsuzluk yaygındır.
 - **AAMI** (Association for the Advancement of Medical Instrumentation),
 - **ESGE** (European Society of Gastrointestinal Endoscopy),
 - **SGNA** (Society of Gastroenterology Nurses and Associates)
- Yetersiz ön temizlik, uygun olmayan fırçalama ve kurutma eksikliği en sık görülen hatalardır.
- **FDA** (U.S. Food and Drug Administration) raporlarına göre, tesislerdeki ihlaller aylar veya yıllarca fark edilmeyebilmektedir

Endoskop dekontaminasyonunda ne eksik?

- Endoskop dekontaminasyonu için önerilen standart prosedürlere rağmen, çalışma kanallarının %42 ila %95'inin YDD'na tabi tutulduktan ve depolama dolaplarına yerleştirildikten 24 saat sonra bile hala kalıntı sıvı içerdiği gösterilmiştir
- Endoskop dekontaminasyon başarısızlıkları Acil Bakım Araştırma Enstitüsü tarafından hasta sağlığı için en önemli 10 tehditten biri olarak bildirilmiştir.

Tablo 2: Güncel endoskop işleme kılavuzlarına genel bakış (✓öneriyi belirtir)

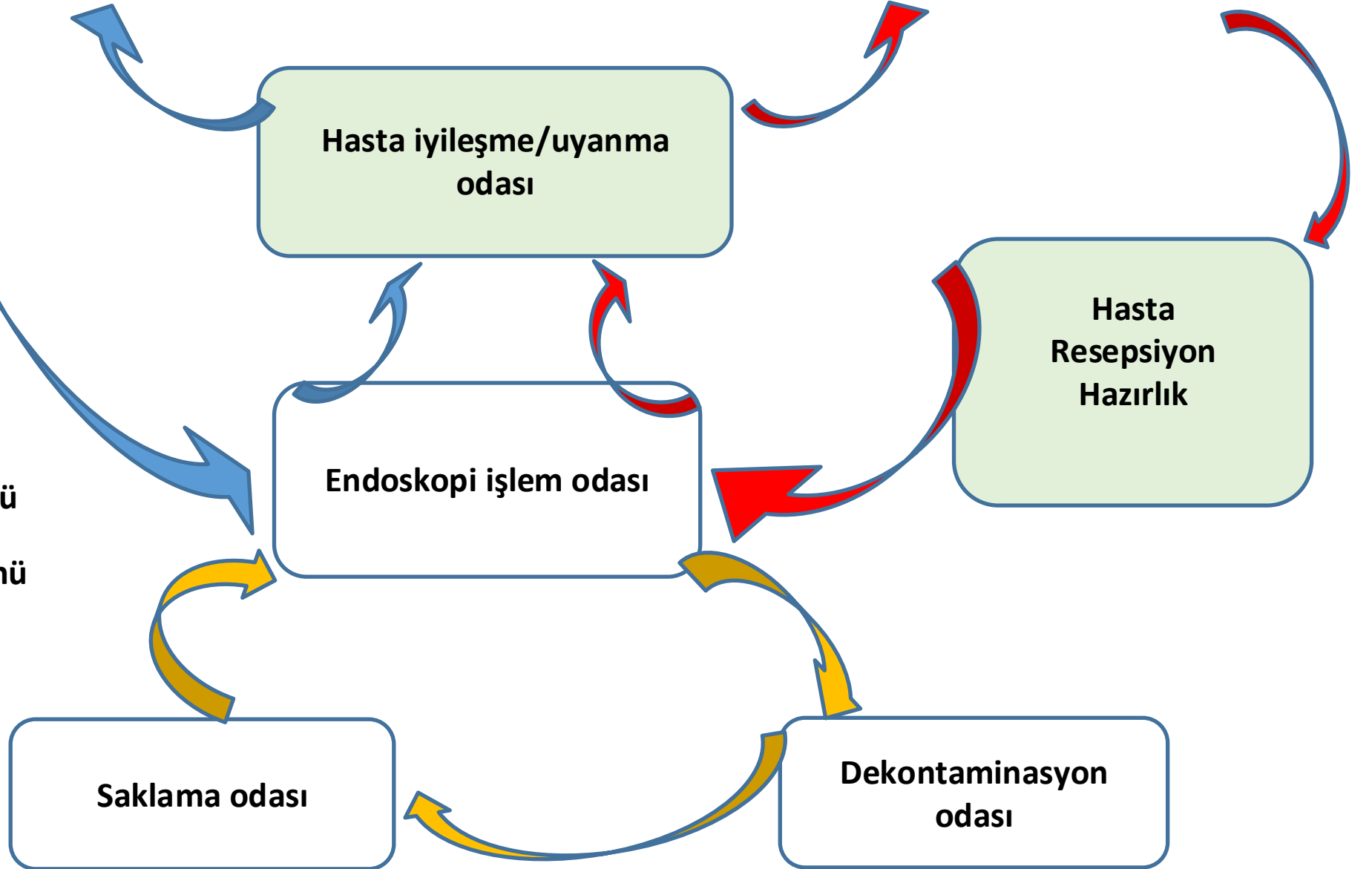
İşlem basamağı	AAMI ST91 2021	Multisociety 2021	AORN 2023	SGNA 2023	DAS 2024
Kullanım noktasında ön işlem uygulayın	✓	✓	✓	✓	✓
Kirli-temiz iş akışını sürdürün	✓	✓	✓	✓	✓
Dekontaminasyon için ayrı bir oda veya alan bulundurun	✓	✓	✓	—	✓
Manuel temizlikten önce kaçak (leak) testi yapın	✓	✓	✓	✓	✓
Yüksek düzey dezenfeksiyon (YDD) veya sterilizasyondan önce manuel temizlik yapın	✓	✓	✓	✓	✓
Temizlik doğrulama testleri uygulayın	✓	✓	✓	✓	✓
Her kullanımdan sonra ışıklı büyütme ile görsel inceleme yapın	✓	✓	✓	✓	✓
Yüksek düzey dezenfeksiyon uygulayın	✓	✓	✓	✓	✓
Mümkün olduğunda YDD için OEYD kullanın	✓	✓	✓	—	✓
KT'a uygun şekilde YDD'nin MEK değerini test edin	✓	✓	✓	✓	✓
Kritik cihazları steril ambalaj içinde saklayın	✓	✓	✓	✓	✓
Endoskopları ≥10 dk basınçlı hava ile iyice kurutun	✓	✓	✓	✓	✓
Endoskopları temiz, havalandırılmalı dolaplarda saklayın	✓	✓	✓	✓	✓

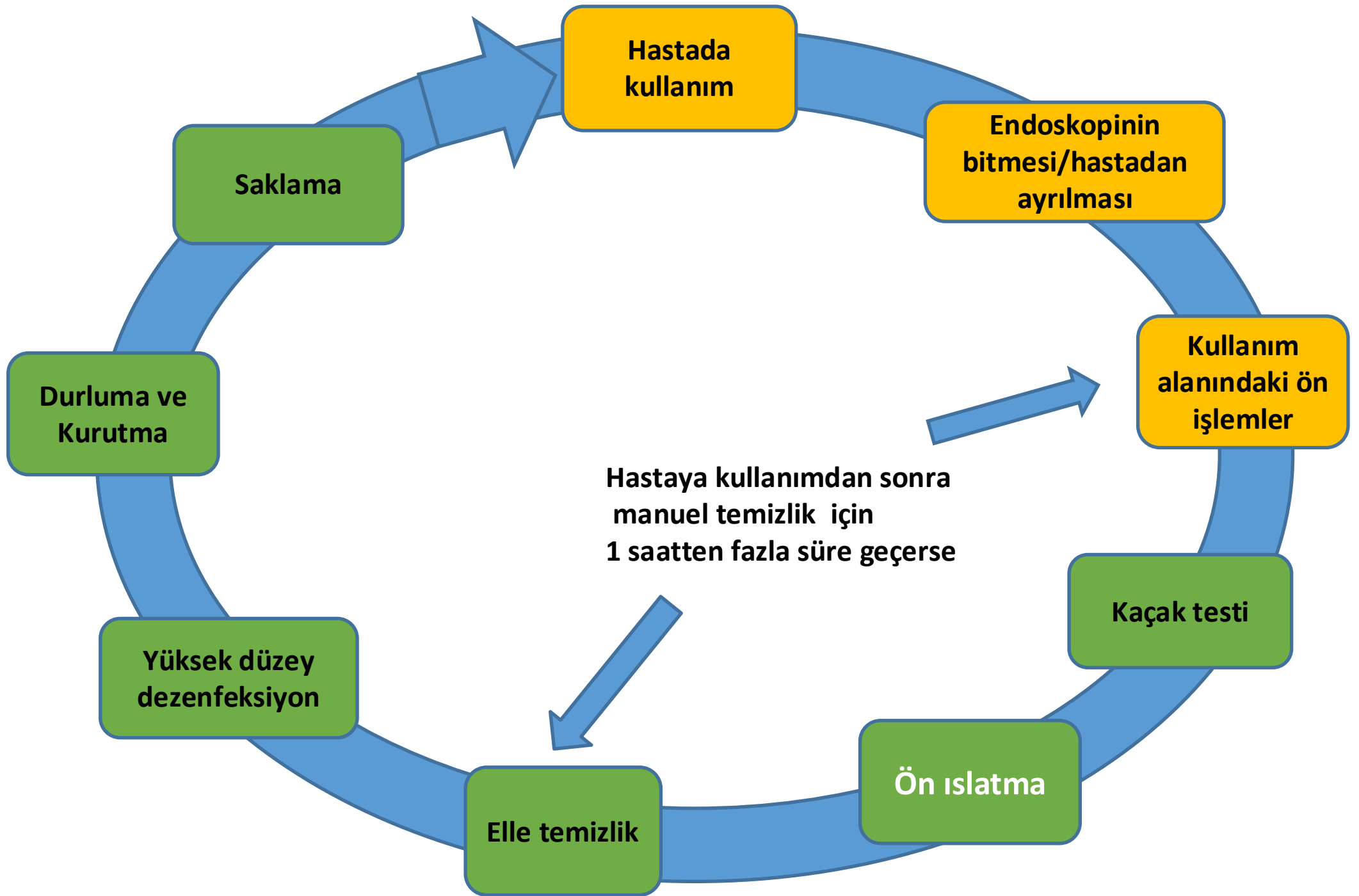
OEYD: Otomatik Endoskop Yıkayıcı Dezenfektörü • **YDD:** Yüksek düzey dezenfeksiyon • **KT:** Kullanım talimatları (Instructions for Use) • **MEK:** Minimum etkin konsantrasyon • **—:** Öneri yok

Yatan hasta giriş/çıkışı

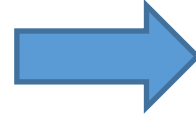
Ayaktan hasta giriş/çıkışı

- Endoskoplaraın yönü
- Ayaktan hasta yönü
- Yatan hasta yönü

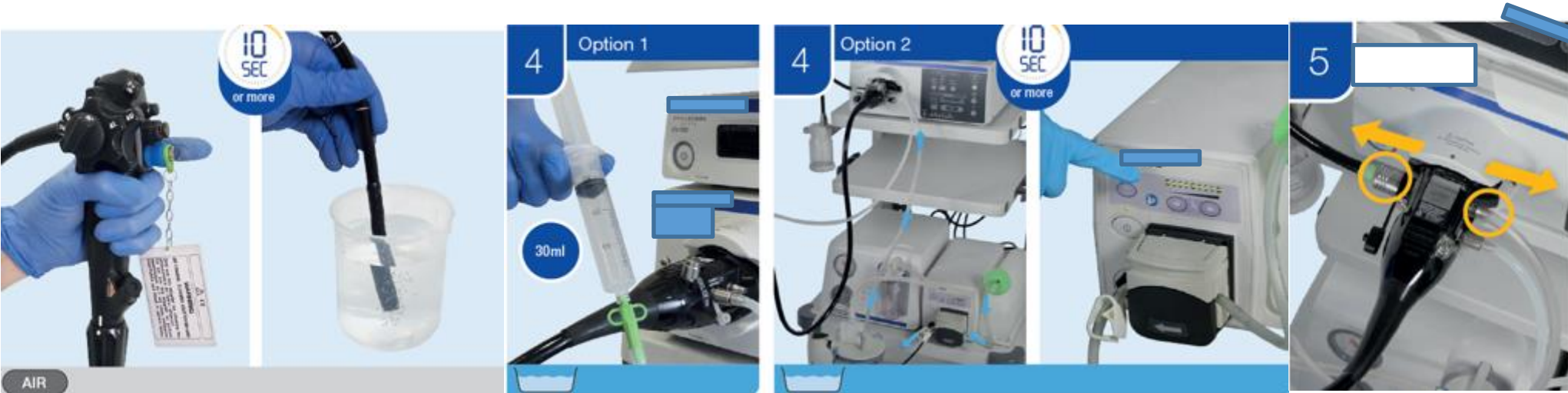

Hastadaki endoskopik işlem endoskopinin bitmesi/hastadan ayrılması

	Endoskopi Dekontaminasyon İşlemleri
İşlem Odası	1.Basamak: Kullanım alanındaki işlemler 1-Silme 2- Aspirasyon 3- Fonksiyon kontrolü 4- Görsel Kontrol 5- Taşıma
Yıkama Dezenfeksiyon Odası	2.Basamak: Elle Temizlik 1- Kaçak testi 2-Dış yüzey temizliği 3- iç yüzey temizliği 4- Fırçalama 5- Duruluma 6- Görsel kontrol
	3.Basamak: Yüksek düzey dezenfeksiyon 1- Kaçak testi 2- Temizlik 3- Durulama 4- dezenfeksiyon 5- Son Durulama 6- Kurutma
Saklama Kabinleri	4. Basamak: Saklama 1- Kurutma 2- Saklama

Kullanım alanında ön işlem

İşlem sonrası

- Endoskopu dikkatlice bir veya iki elinizle tutun
 - Kontrol bölümünü, ışık kaynağı konektörünü ve distal ucu tutun
- Büyük yarıçaplı halkalar oluşturun

Dekontaminasyon odasına taşıma

- İşlem sonrası endoskop kapalı bir kaptaki taşınmalı
- Endoskop ve aksesuarlar temas edecek şekilde aynı kaptaki taşınmamalı

Endoskopi Dekontaminasyon İşlemleri	
İşlem Odası	1.Basamak: Kullanım alanındaki işlemler 1-Silme 2- Aspirasyon 3- Fonksiyon kontrolü 4- Görsel Kontrol 5- Taşıma
	↓
Yıkama Dezenfeksiyon Odası	2.Basamak: Elle Temizlik 1- Kaçak testi 2-Dış yüzey temizliği 3- iç yüzey temizliği 4- Fırçalama 5- Duruluma 6- Görsel kontrol
	↓
	3.Basamak: Yüksek düzey dezenfeksiyon 1- Kaçak testi 2- Temizlik 3- Durulama 4- dezenfeksiyon 5- Son Durulama 6- Kurutma
	↓
Saklama Kabinleri	4. Basamak: Saklama 1- Kurutma 2- Saklama

İki ayrı oda

Göz yıkama istasyonu ve el yıkamak için lavabo kirli odasında bulunmalı

Üç ayrı oda= mükemmeliyet

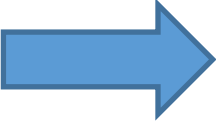
MEDÜ'nün MSÜ'ye entegrasyonu

İş akışı

Merkezi endoskop dekontaminasyon ünitesi (MEDÜ) nasıl planlanır

- > 2000/yıl endoskopik işlem merkezi endoskop dekontaminasyon ünitesi kurulması önerilmektedir.
- Endoskop dekontaminasyon üniteleri ISO 13485 tıbbi cihazlar kalite yönetim sistemine sahip olmalı

MEDÜ

Merkezi endoskop yeniden işleme ünitesi;

- kirli-temiz ayrımı,
- standart protokol,
- eğitimli personel,
- güçlü izlenebilirlik,
- etkili kalite kontrol
- güvenli saklama sayesinde endoskop ilişkili enfeksiyon riskini azaltan en rasyonel sistemdir.

Kişisel koruyucu ekipman

- İşlem yapan tüm personel uygun kişisel koruyucu ekipman (KKE) giymelidir:
 - Kimyasallara dayanıklı tek kullanımlık eldivenler (EN 374);
 - Koruyucu gözlük (gözlük veya siperlik), yüz maskeleri ve cerrahi bone;
 - Kimyasallarla, özellikle solunum hassasiyeti içeren dezenfektanlarla çalışırken solunum koruyucu ekipman (RPE);
 - Uzun kollu, neme dayanıklı koruyucu önlükler (EN 14126).
- Enfeksiyöz malzeme, deterjanlar ve dezenfektanlarla temastan kaçınmak için işlem boyunca sıçramadan kaçınılmalıdır.

(A)

- Bone
- Cerrahi maske
- Gözlük veya yüz siperi
- Eldiven
- İzalsasyon önlüğü
- Kaymaz ayakkabı veya galoş

Standart KKE

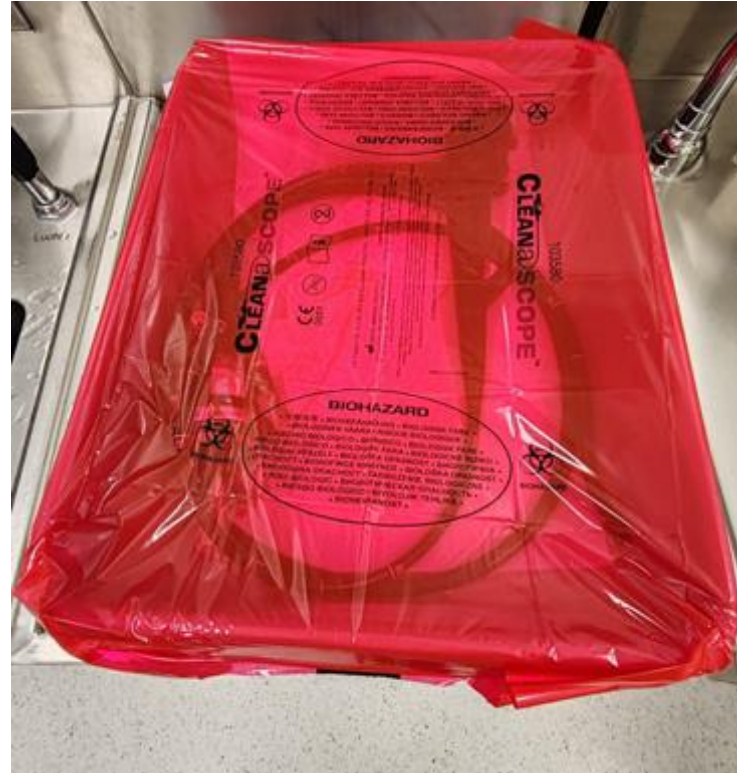
(B)

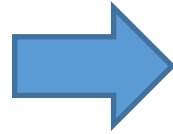
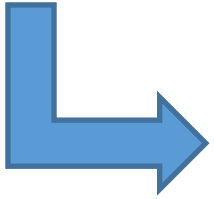
- Bone
- N95 maske
- Gözlük ve yüz siperi
- Çift eldiven
- Su geçirmez tek kullanımlık önlük
- Su geçirmez bacak galoşları
- Kaymaz dikişli ayakkabı galoşları

Gelişmiş KKE

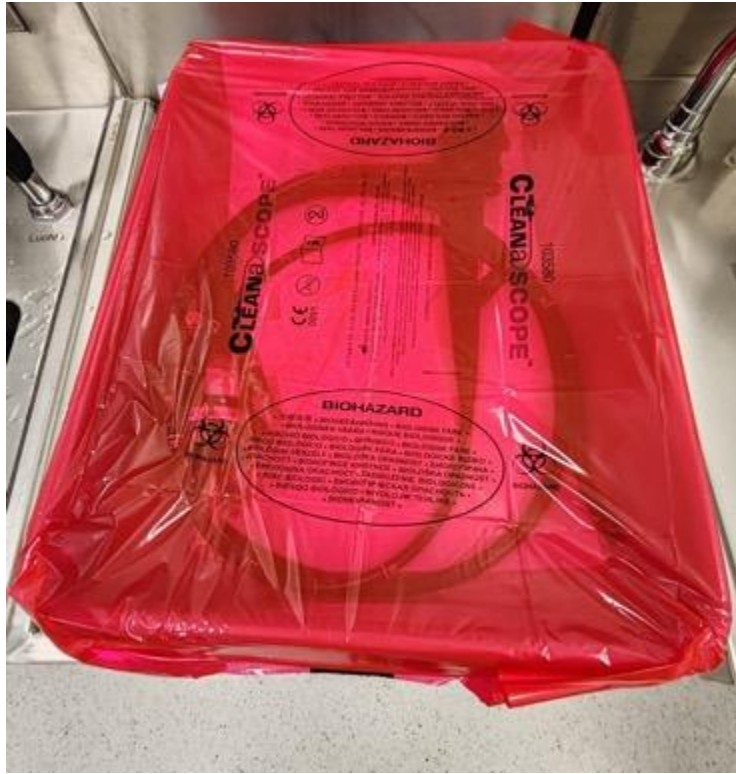
Dekontaminasyon ünitesi

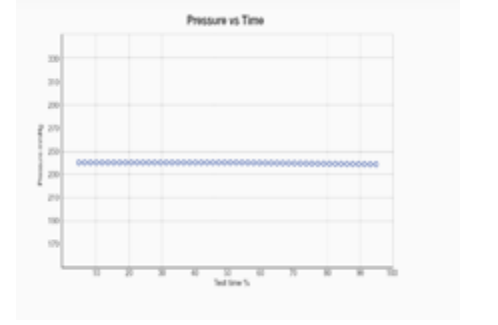
Elle temizlik giderek otomatize oluyor

Kirli odası

Hava kaçağı testi

- Manuel temizlik öncesi yapılmalıdır!!!
- Cihaz basınçlı hava verir ve zamanla basınçta bir azalma olup olmadığını kontrol eder.
- Bir sızıntı bulunursa, cihaz operatörü uyarır.
- Onarımların küçük ve daha az maliyetli olduğu erken aşamalarda sızıntıları tespit eder

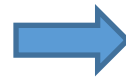
Suya daldırmadan önce yapılmalı

Yanlış

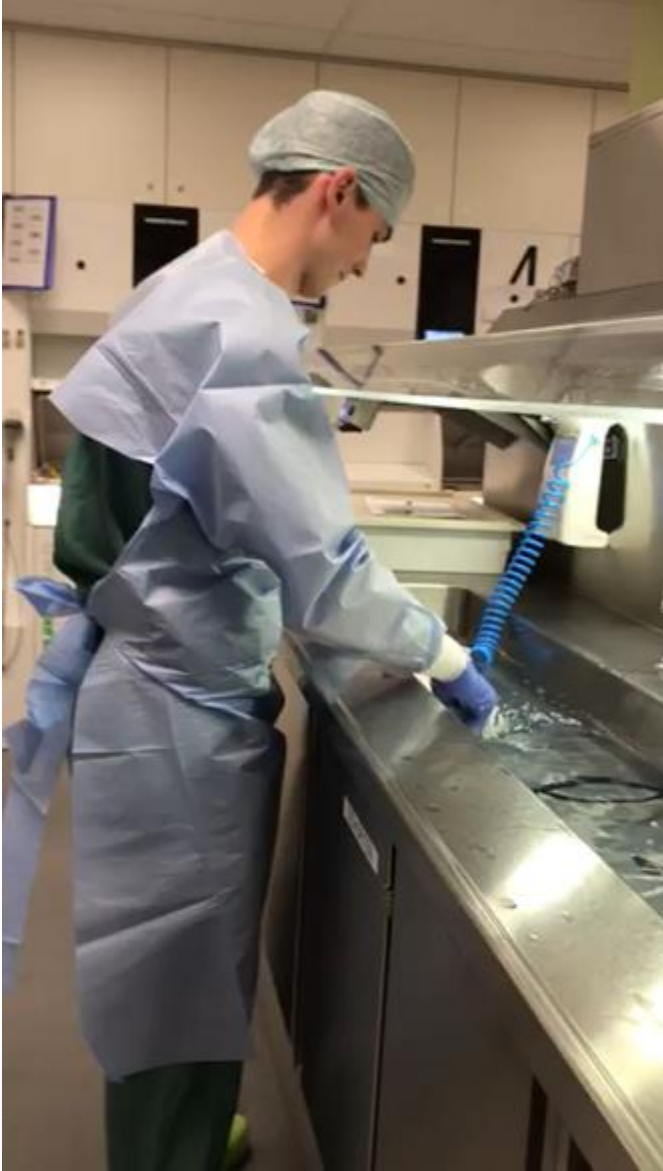
Hava kaçağı testi

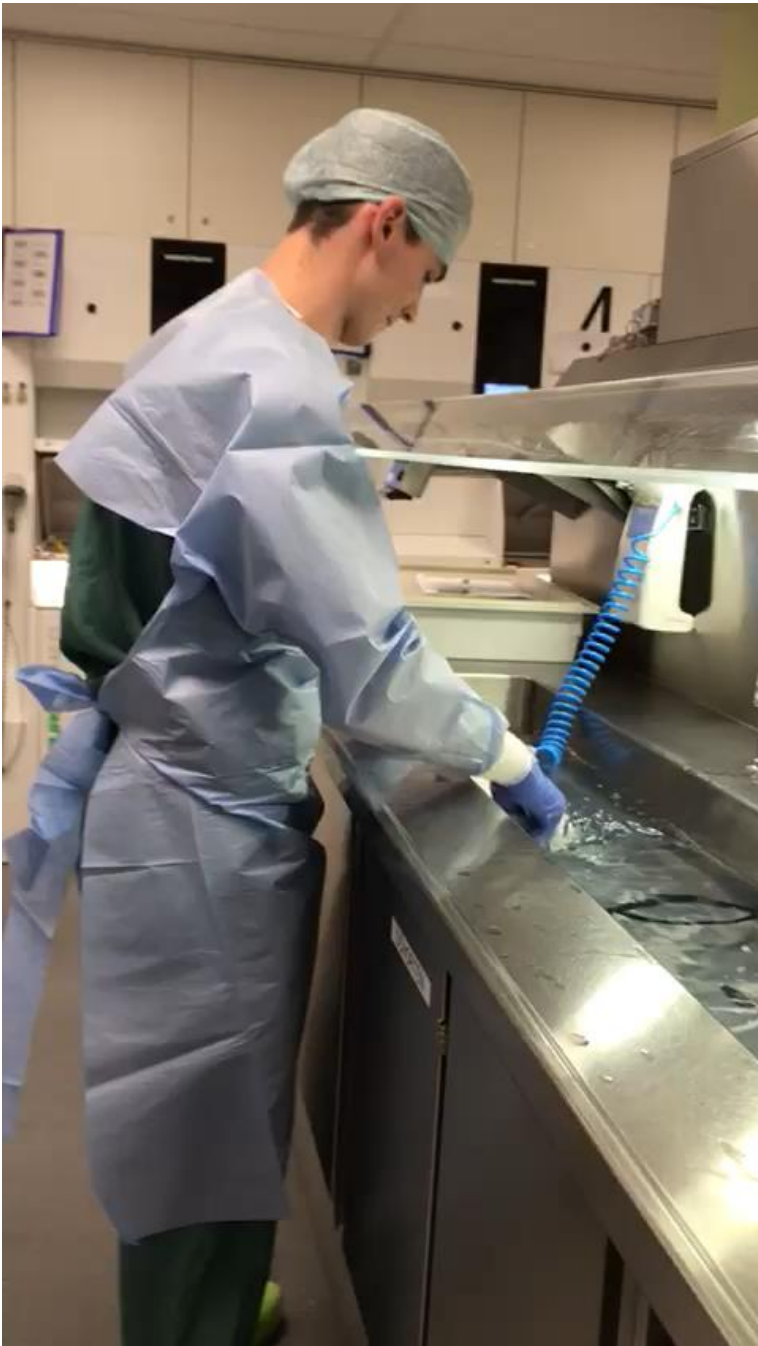

MEDÜ'de ilk işlem kaçak testi

Elle temizlik

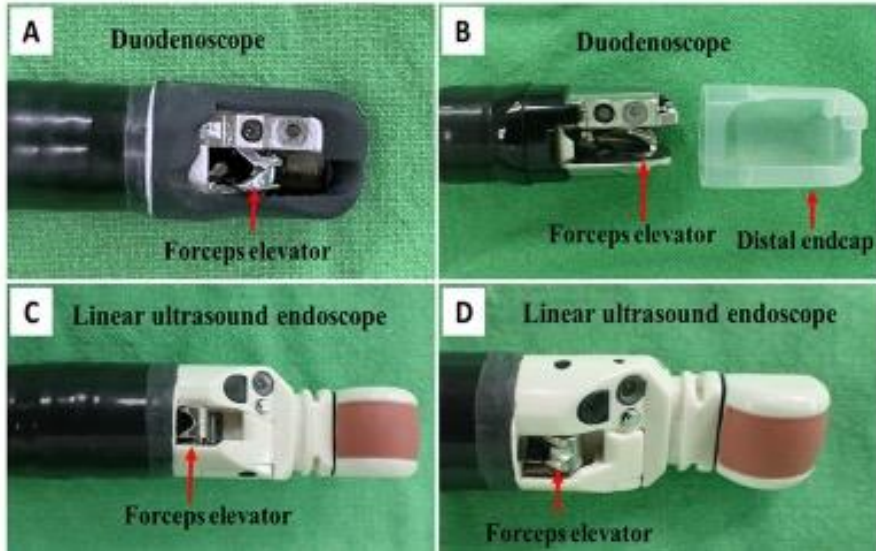

MANUEL YIKAMA

Endoskopi Dekontaminasyon İşlemleri	
İşlem Odası	1.Basamak: Kullanım alanındaki işlemler 1-Silme 2- Aspirasyon 3- Fonksiyon kontrolü 4- Görsel Kontrol 5- Taşıma
	↓
Yıkama Dezenfeksiyon Odası	2.Basamak: Elle Temizlik 4- Fırçalama 5- Duruluma 6- Görsel kontrol
	↓
	3.Basamak: Yüksek düzey dezenfeksiyon 1- Kaçak testi 2- Temizlik 3- Durulama 4- dezenfeksiyon 5- Son Durulama 6- Kurutma
	↓
Saklama Kabinleri	4. Basamak: Saklama 1- Kurutma 2- Saklama

Fırçalama → Durulama

- Mümkünse tek kullanımlık fırçalar tercih edilmeli
- Duodenoskop ve ultrason endoskoplarda forseps kaldırmaçlarına özen gösterilmeli

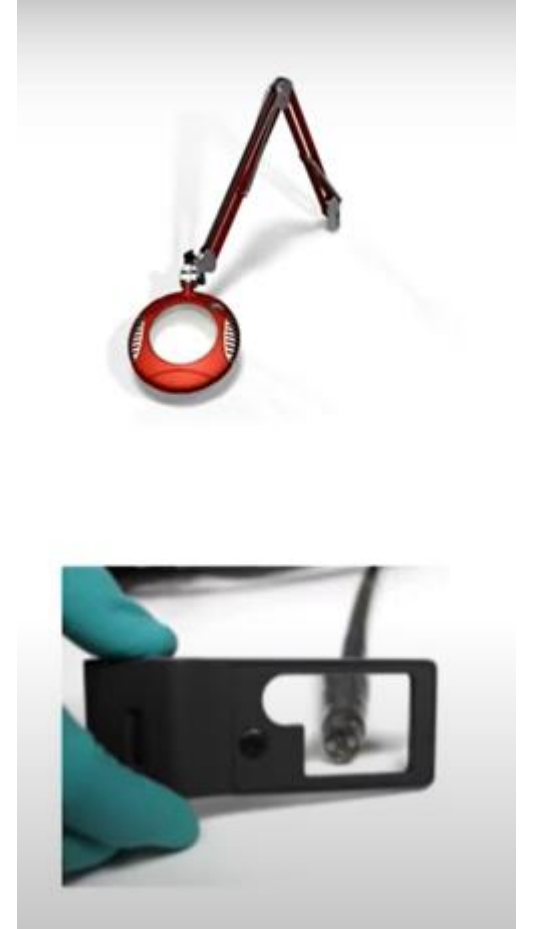

Fırçalama

Görsel kontrol

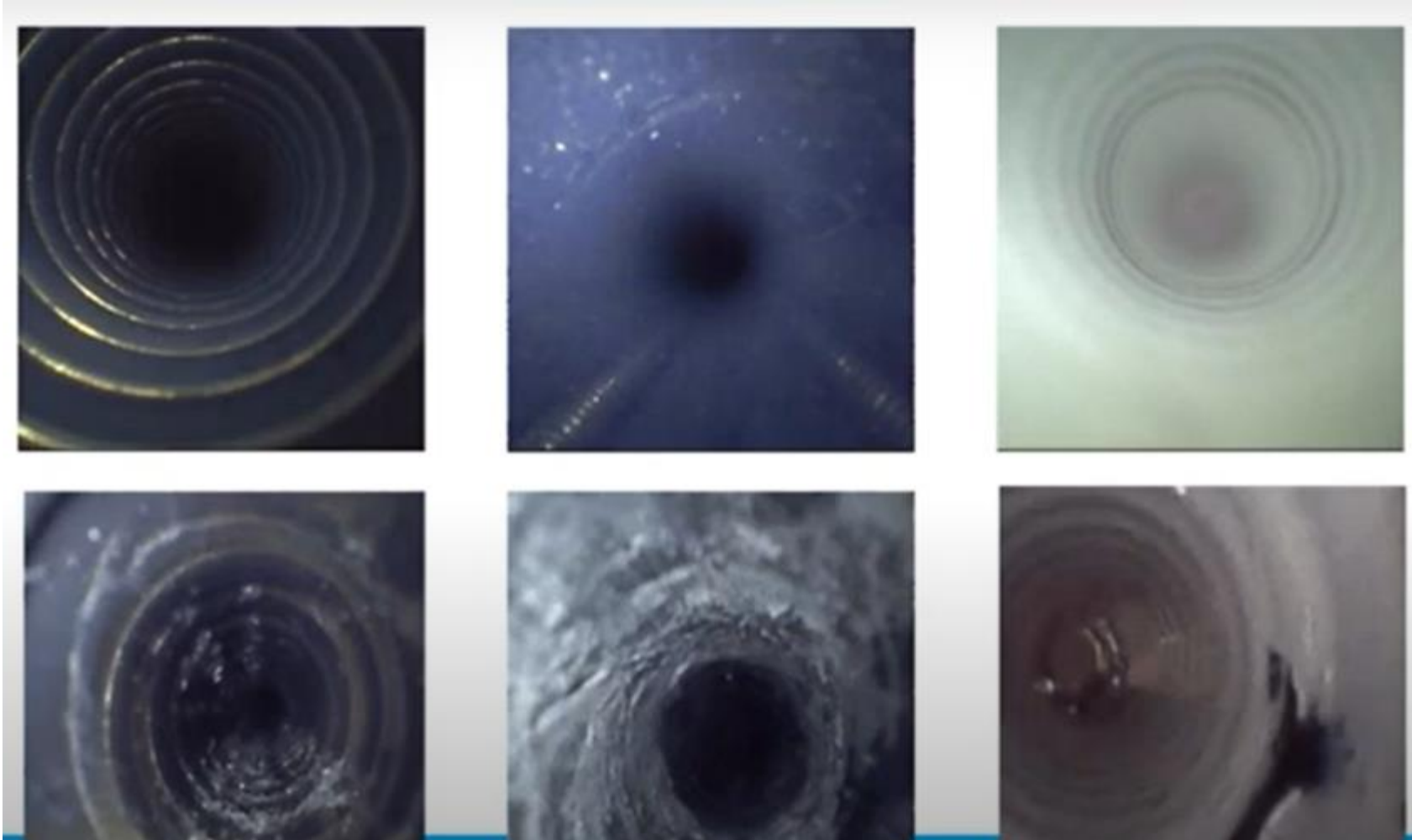
- Işıklı büyüteçle her yıkama sonrası yapılması öneriliyor.

Boroskop

Boroskop çıktı örnekleri

Temizlik kontrolü

- Manuel temizliğin etkinliğinden emin olmak için endoskopun temizliği adenozin trifosfat (ATP), kalıntı protein, hemogloblin veya karbonhidrat testleri kullanılarak düzenli olarak doğrulanmalıdır.
- Her yıkamadan sonra öneri; AAMI ve AORN
- Sağlık kuruluşunun belirlediği zaman aralığında; SGNA

Endoskopi Dekontaminasyon İşlemleri	
İşlem Odası	1.Basamak: Kullanım alanındaki işlemler 1-Silme 2- Aspirasyon 3- Fonksiyon kontrolü 4- Görsel Kontrol 5- Taşıma
	↓
Yıkama Dezenfeksiyon Odası	2.Basamak: Elle Temizlik 1- Kaçak testi 2-Dış yüzey temizliği 3- iç yüzey temizliği 4- Fırçalama 5- Duruluma 6- Görsel kontrol
	↓
	3.Basamak: Yüksek düzey dezenfeksiyon
	1- Kaçak testi 2- Temizlik 3- Durulama 4- dezenfeksiyon 5- Son Durulama 6- Kurutma
	↓
Saklama Kabinleri	4. Basamak: Saklama 1- Kurutma 2- Saklama

Yüksek düzey dezenfeksiyon (YDD)

- Dekontaminasyondan sorumlu personelin değişkenliği ve tutarsızlığı nedeniyle YDD ile manuel işlem artık **önerilmemektedir**.
- Bir otomatik yıkama/dezenfektör cihazı, standart dezenfeksiyon süreçleri gerçekleştirir ve personelin dezenfektanlara maruz kalmasını azaltır.

Otomatik yıkama/dezenfektör makineleri

ISO 15883 kriterlerini sağlayan cihaz kullanılmalı

Otomatik yıkama/dezenfektör cihazları

Endoskop yıkayıcı dezenfektöre yerleştirme

Otomatik Yıkama/Dezenfektör Su Kalitesi

- Kullanılan su, partikül ve kimyasal kontaminasyondan ve mikroorganizmalardan arındırılmış olmalıdır (Filtrasyon, UV, ters ozmoz...)
- Son durulama suyu cihazdan örneklenmeli
- ISO 15883-4:2018 veya HTM 01-06 bölüm E'ye uygun olarak mikrobiyolojik kalitesi açısından haftalık olarak test edilmelidir.

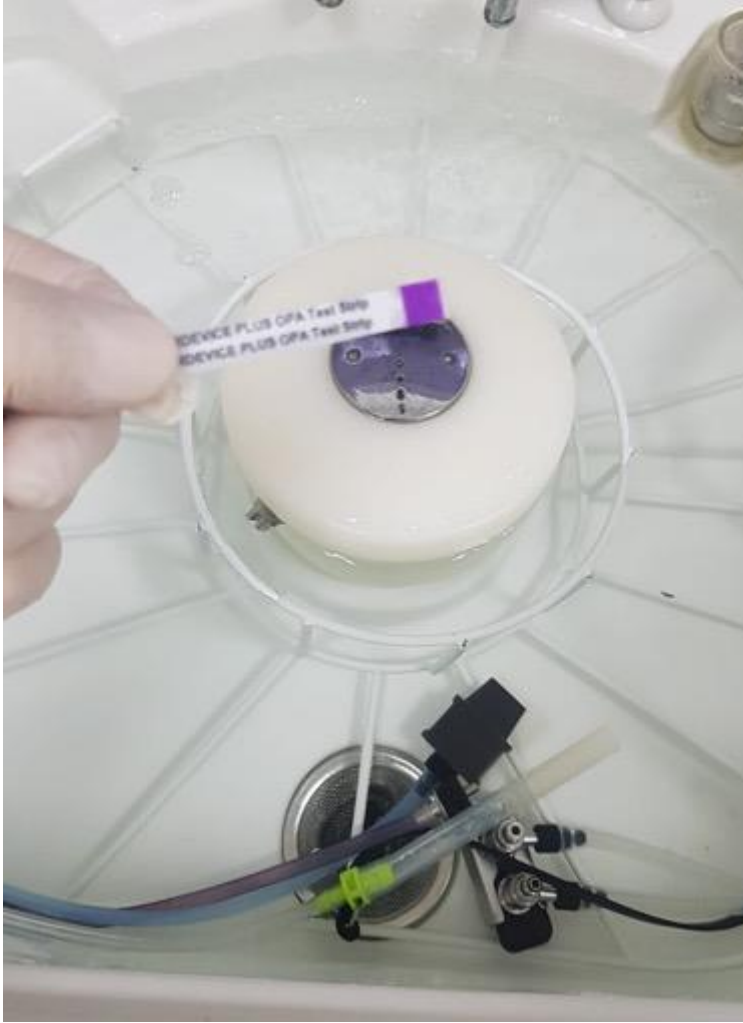
İrrigasyon ve Durulama Suyu Kalitesi

- Otomatik ve elle yıkama için iletkenlik değerin **15 $\mu\text{S}/\text{cm}$** düzeyine düşürülmesi yeterlidir (Demineralize su).
- Son durulamada lekelenmeyi ve korozyonu önlemek için **demineralize su** kullanılmalıdır.
- Demineralize su elde etmek için Revers Ozmoz (RO) ve deiyonizasyon yöntemleri kullanılır.

Yüksek düzey dezenfektan

- İngiliz ve Fransız rehberler aldehid ve alkol bazlı dezenfektanları fiksatif özelliklerinden dolayı önermiyorlar
- Endoskopların dezenfeksiyonunda kullanılan dezenfektanlar Avrupa Standardı EN 14885'e göre test edilmelidir. Gerekli dezenfeksiyon etkinliği;
 - Bakterisidal
 - Mikobakterisidal
 - Fungisidal
 - Zarflı ve zarfsız virüslere karşı virüsidal

MEK testi

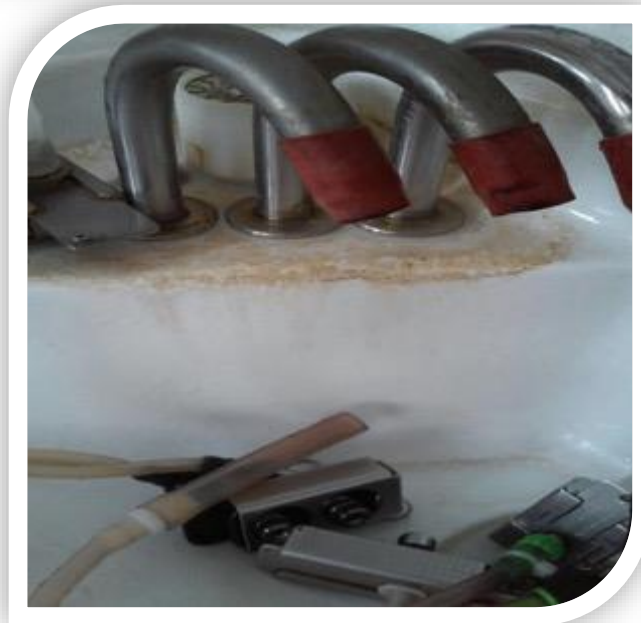
Tek kullanımlık kimyasallar MEK testine ihtiyaç duymaz.

Otomatik yıkama/dezenfektör cihazları

- Ancak bu teknolojinin başarısı,
 - ilk manuel temizliğin titizlikle yapılmasına,
 - Sistemlerin düzenli bakımına
 - Süreçlerin dikkatli bir şekilde denetlenmesine bağlıdır

Saklama odası

- Temiz odada dekontamine endoskopun makineden çıkarılması

Kurutma: Çok Kritik Adım

- **ESGE/ESGENA & AAMI: Kanal içi aktif hava + HEPA filtre ile 10–20 dakika kurutma.**
- Nemli kanallar → *Pseudomonas, Mycobacterium, Acinetobacter* üremelerinin ana kaynağı.
- Otomatik kurutma kabinleri (EN 16442).
- Kurutma eksikliği salgınların %60'ında ana faktör.

Kurutma/saklama

Endoskoplar, yeterli yükseklik ve genişliğe sahip, iyi havalandırılan, sıcaklık ve nem ölçülebilir bir saklama dolabında saklanmalıdır.

- Endoskoplar birbirine temas etmemelidir.
- Endoskopların distal ucu, dikey pozisyonda asılı dururken saklama dolabının zeminine temas etmemelidir

Kurutma/saklama

Saklama Süresi

- Saklama süresi üretici firma ve validasyon sonuçlarına göre belirlenir.
- Saklama süresi valide edilmemişse, endoskoplar **aynı gün** kullanılmalıdır.
- Aynı gün kullanılmayan endoskoplar ertesi gün başında **tekrar dezenfeksiyon** işleminden geçirilmelidir.

Dekontamine endoskopun kullanım alanına taşınması

Tam izlenebilirlik

- Bir salgın durumunda hastaların geri çağrılmasına olanak sağlamak için bir izlenebilirlik sistemi mevcut olmalıdır.

A large spreadsheet or data table with multiple columns and rows of text, likely representing patient records or tracking data. The table is filled with handwritten or printed text, organized into columns and rows.

Mikrobiyolojik kültür

- Kurumun ilgili komitesi tarafından belirlenen takvime göre kültür alınması önerilmektedir
- FDA/CDC/ASM duodenoskop örnek toplama ve kültür protokolünün kullanılması uygundur.

Teşekkür ederim

